

Okrugli sto: Analiza trenutnog stanja i izazova u sistemu koncesija u BiH

Zaključci i preporuke

Transparency International u Bosni i Hercegovini održao je dana 22.03.2022. godine okrugli sto na temu trenutnog stanja i izazova u sistemu koncesija u BiH. Okruglom stolu prisustvovali su predstavnici nadležnih ministarstava, komisija za koncesije, revizorskih institucija i organizacija civilnog društva, aktivnih na polju praćenja dodjele i realizacije ugovora o koncesijama u BiH.

Koncesije su vrlo kompleksna oblast, sa velikim potencijalom za privlačenje investicija i ekonomski razvoj, ali i sa snažnim efektima na životnu sredinu, koji mogu imati ozbiljne posljedice ukoliko se koncesioni projekti i prateće studije ne pripreme na adekvatan način.

Kao osnovne odlike sistema dodjele koncesija na raznim upravnim nivoima u Bosni i Hercegovini navedene su: odsustvo strateškog, planskog pristupa na svim upravnim nivoima, što rezultira neažurnim i neusaglašenim dokumentima politike dodjele koncesija i odsustvom planova koncesionih projekata; složenost, fragmentiranost, glomaznost i neefikasnost pravnog i institucionalnog okvira, te njihova neusklađenost sa *acquis-em* i međusobno, što posljedično dovodi do neadekvatne zaštite javnog interesa, nedovoljne transparentnosti i konkurentnosti dodjele koncesionih ugovora (dominantno na osnovu samoinicijativnih ponuda budućih koncesionara sa pratećim studijama opravdanosti); eksploatacije prirodnih resursa bez prethodno sklopljenih koncesionih ugovora; nedovoljnu transparentnosti i obuhvat registara ugovora o koncesijama; nedostatnog nadzora nad realizacijom ugovora, što rezultira slabom disciplinom koncesionara u pogledu prijave prihoda, obračuna i plaćanja koncesionih naknada, te višemilionskim dugovanjima; sklapanja naknadnih aneksa na ugovore koji potpuno mjenjaju prirodu inicijalnog ugovora o koncesijama, sa nerijetko pogubnim posljedicama po životnu sredinu, brojne prateće koruptivne afere i drugo.

Reforma cjelokupnog sistema koncesija u pravcu stvaranja otvorenog, pravednog i transparentnog sistema, slobodnog od korupcije koji osigurava vrijednost za novac, podstiče privlačenje investicija i doprinosi ostvarivanju niza drugih razvojnih ciljeva za koje koncesije imaju potencijal u Bosni i Hercegovini, s izuzetkom manjih zahvata, odgađa se duži niz godina. Nasuprot tome, zemlje regije su uglavnom unaprijedile svoje relevantne propise, usklađujući ih sa EU standardima, te kao takvi mogu poslužiti kao primjer određenih rješenja.

Učesnici su se složili da bi reforma sistema koncesija u Bosni i Hercegovini trebala da ide u dva osnovna pravca:

Udruženje za borbu protiv korupcije Transparency International u BiH
Reg. Br. UP08-07-1-616/11, Ministarstvo pravde BiH, Sarajevo

Sjedište: Gajeva 2, 78000 Banja Luka, Tel/Fax +387 51 216 369, 216 928, 224 521, 224 520
Ispostava: Mula Mustafe Bašeskije 9/1, 71000 Sarajevo, Tel/Fax +387 33 220 049, 220 047
E-mail: info@ti-bih.org
Web: www.ti-bih.org

1. Inoviranje i usklađivanje pravnog okvira na svim nivoima u BiH sa Direktivom o koncesijama 2014/23/EU, Direktivom o pravnoj zaštiti i drugim značajnim segmentima *acquis-a*, kao i međusobno (uključujući propise o javnim nabavkama, javno-privatnim partnerstvima i druge nadležne resorne propise), te osiguranje efikasnijeg institucionalnog okvira sa daleko većim nivoom koordinacije.

Ovo podrazumijeva inoviranje i usklađivanje definicija koncesija; donošenje i javnost planova koncesije uz obavezne prethodne javne konsultacije; nadležnost javnih tijela za izradu pratećih studija; primjenu osnovnih principa i postupaka za dodjelu ugovora; obaveznu upotrebu elektronskih sredstava komunikacije i standardnih obrazaca, uvođenje obuhvatnog jedinstvenog elektronskog registra ugovora o koncesijama sa podacima koji uključuju finansijske pokazatelje (planirane i ostvarene prihode od koncesionih naknada), rješavanje administrativnih barijera prilikom izdavanja potrebnih dozvola, osnaživanje odredbi o prevenciji korupcije i sprečavanju sukoba interesa, efikasan i dosljedan nadzor nad provođenjem ugovora praćen odgovarajućim sankcijama, redovno izvještavanje nadležnih tijela, i drugo. Na ovaj način smanjio bi se i broj propisa na različitim upravnim nivoima i značajno olakšala preglednost sistema kao cjeline

2. Podizanje nivoa znanja, svijesti i društvene odgovornosti svih aktera i zainteresovanih strana, kako bi se dodjela i realizacija ugovora o koncesijama odvijala u skladu sa javnim interesom.

Transparency International u BiH će u narednom periodu, u saradnji sa partnerskim institucijama i organizacijama, nastaviti sa aktivnostima zagovaranja za unapređenje pravnog i institucionalnog okvira sistema koncesija, kao i sa praćenjem dodjele i realizacije ugovora o koncesijama na različitim upravnim nivoima u BiH, te uspostavom online alata za sve zainteresovane strane - registra svih ugovora o koncesijama u Bosni i Hercegovini.